

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Ing. Hynek Sekanina

PRÁVNÍ ÚPRAVA OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Marie Zahradníčková, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: březen 2009

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval paní JUDr. Marii Zahradníčkové, CSc. za její odborné vedení a podnětné připomínky v průběhu psaní této diplomové práce.

OBSAH

1.	ÚVOD	1
2.	POJEM A FUNKCE OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	3
2.1.	POJEM OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	3
2.2.	FUNKCE OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	3
2.2.1.	<i>Informativní funkce</i>	3
2.2.2.	<i>Korektivní funkce</i>	5
2.2.3.	<i>Funkce zajištění právní jistoty</i>	5
2.3.	STRUKTURA OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	6
3.	HISTORICKÝ VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	8
3.1.	VÝVOJ DO ROKU 1989	8
3.2.	VÝVOJ PO ROCE 1989	9
4.	REJSTŘÍKOVÉ SOUDY	11
4.1.	VĚCNÁ A MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST SOUDU	11
4.1.1.	<i>Věcná příslušnost soudu</i>	11
4.1.2.	<i>Místní příslušnost soudu</i>	12
4.2.	OBSAZENÍ SOUDU V REJSTŘÍKOVÉM ŘÍZENÍ.....	12
4.2.1.	<i>Obsazení soudu během řízení v prvním stupni</i>	12
4.2.2.	<i>Obsazení soudu během řízení v druhém stupni</i>	14
4.2.3.	<i>Obsazení soudu během řízení v třetím stupni</i>	14
5.	ŘÍZENÍ VE VĚCECH OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	16
5.1.	ZÁKLADNÍ RYSY ŘÍZENÍ VE VĚCECH OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	16
5.2.	ÚČASTNÍCI ŘÍZENÍ.....	17
5.3.	NÁVRH NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ.....	18
5.3.1.	<i>Osoby oprávněné podat návrh</i>	18
5.3.2.	<i>Náležitosti návrhu</i>	19
5.4.	ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI	20
5.4.1.	<i>Vydání kladného rozhodnutí</i>	20
5.4.2.	<i>Zápis do obchodního rejstříku jako forma kladného rozhodnutí v rejstříkovém řízení</i>	21
5.4.3.	<i>Usnesení jako forma kladného rozhodnutí v rejstříkovém řízení</i>	22
5.4.4.	<i>Odmítnutí návrhu</i>	22
5.4.5.	<i>Zamítnutí návrhu</i>	23
5.4.6.	<i>Zastavení řízení</i>	24
5.4.7.	<i>Lhůty v rejstříkovém řízení</i>	24
5.5.	ŘÍZENÍ V DRUHÉM STUPNI	26
5.5.1.	<i>Odvolaání</i>	26
5.6.	MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	28
6.	SKUTEČNOSTI ZAPISOVANÉ DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	30

6.1.	PRINCIP FORMÁLNÍ A MATERIÁLNÍ PUBLICITY.....	30
6.2.	OSOBY ZAPISOVANÉ DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	32
6.2.1.	<i>Osoby povinně zapisované do obchodního rejstříku .....</i>	<i>32</i>
6.2.2.	<i>Osoby dobrovolně zapisované do obchodního rejstříku.....</i>	<i>32</i>
6.3.	ÚDAJE ZAPISOVANÉ DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	33
6.3.1.	<i>Údaje společné pro všechny zapisované osoby .....</i>	<i>33</i>
6.3.2.	<i>Údaje společné pouze pro všechny zapisované právnické osoby .....</i>	<i>34</i>
6.3.3.	<i>Údaje společné pouze pro jednotlivé druhy právnických osob.....</i>	<i>34</i>
6.4.	DEKLARATORNÍ A KONSTITUTIVNÍ ÚČINKY ZÁPISŮ.....	35
6.4.1.	<i>Konstitutivní zápisy .....</i>	<i>35</i>
6.4.2.	<i>Deklaratorní zápisy.....</i>	<i>36</i>
6.5.	SBÍRKA LISTIN.....	36
6.5.1.	<i>Listiny zakládáné do sbírky listin .....</i>	<i>37</i>
6.5.2.	<i>Forma vedení sbírky listin .....</i>	<i>38</i>
7.	FRANCOUZSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU.....	40
7.1.	PRÁVNÍ PRAMENY ÚPRAVY OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	40
7.2.	POJEM OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU	41
7.3.	OSOBY ZAPISOVANÉ DO REJSTŘÍKU.....	41
7.4.	SUBJEKTY VEDOUcí REJSTŘÍK	42
7.4.1.	<i>Nutné předpoklady osoby registrátora .....</i>	<i>42</i>
8.	ZÁVĚR	45
9.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
10.	SUMMARY	50
11.	KLÍČOVÁ SLOVA/KEY WORDS	53

1. ÚVOD

V ekonomickém prostředí a společenském systému České republiky mají nezastupitelnou úlohu podnikatelské subjekty. Tyto podnikatelské subjekty mj. vznikají a zanikají, vystupují pod konkrétním názvem, existují v různých právních formách, jednají navenek prostřednictvím stanovených osob, uskutečňují svou činnost z určitého místa, provozují určitou činnost nebo zakládají svoje pobočky.

Vzhledem k tomu, že každý podnikatelský subjekt z principu své existence nemůže na trhu působit samostatně, ale vždy v interakci s alespoň jedním dalším subjektem, je důležité, aby ostatní subjekty, které s ním přicházejí do styku (a nejenom tyto subjekty), měly možnost alespoň některé charakteristiky smluvního partnera relativně snadno a rychle zjistit.

Právě z těchto důvodů vznikla potřeba existence informačního nástroje, který by tyto údaje určitým způsobem shromažďoval, centralizoval a zveřejňoval. Aby takový informační nástroj měl potřebnou autoritu a mohl tak plnit svou funkci, nelze jej postavit na principu dobrovolnosti, nýbrž je třeba poměrně exaktně stanovit, jaké subjekty mají povinnost zveřejňovat které údaje v takovém informačním systému. Takovým informačním nástrojem je obchodní rejstřík, do něhož se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích.

V této diplomové práci si kladu za cíl popsat právní úpravu obchodního rejstříku jak v oblasti hmotněprávní úpravy, tak v oblasti procesněprávní, stručně se také zmíním o jeho historickém vývoji. V oblasti hmotněprávní bych chtěl postupně popsat, jak je obchodní rejstřík definován, na jakých principech je obchodní rejstřík postaven, jaké osoby mají povinnost se do něj zapisovat nebo jaké údaje tyto osoby musí do obchodního rejstříku zapsat. V oblasti procesněprávní se zaměřím především na rejstříkové řízení v prvním stupni, na vymezení účastníků rejstříkového řízení či na rozhodnutí rejstříkových soudů v tomto řízení.

V průběhu jednotlivých kapitol a subkapitol se budu snažit uvádět příklady, kterými budu obecně popsanou úpravu konkretizovat. V poslední

části se pokusím o srovnání české právní úpravy obchodního rejstříku s úpravou francouzskou, kde budu zároveň vyjadřovat své názory de lege ferenda, zejména v souvislosti s inspirací získanou ve francouzské právní úpravě.

Tato diplomová práce je zpracována podle stavu platného práva k 31. 3.2009.

2. POJEM A FUNKCE OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

2.1. Pojem obchodního rejstříku

Pojem obchodního rejstříku je vymezen v obchodním zákoníku v § 27 odst. 2 obchodního zákoníku. Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Ve stejném odstavci potom ještě obchodní zákoník určuje formu, ve které je veden obchodní rejstřík – formu elektronickou (forma elektronická byla zavedena v roce 2005). Rozdělíme-li analyticky výše uvedené vymezení obchodního rejstříku na jeho jednotlivé složky, potom za klíčové považují následující tři pojmy: **veřejný seznam, zákonem stanovené údaje a podnikatelé.**

Skutečnost, že obchodní rejstřík je seznamem **veřejným**, znamená, že je přístupný každému a že každý do něj může nahlížet nebo pořizovat z něj kopie nebo výpisy. Neexistuje tedy žádné zvláštní kritérium, jež by měla určitá osoba splňovat, aby mohla do obchodního rejstříku nahlížet nebo pořizovat z něj kopie či výpisy.

Do obchodního rejstříku se zapisují údaje nikoli o jakýchkoli osobách, nýbrž pouze o těch osobách, o kterých to zákon stanovuje, tedy údaje o **podnikatelích** (podrobněji kapitola 6.2.).

A konečně se do obchodního rejstříku zapisují pouze **zákonem stanovené údaje**, což znamená, že jiné údaje, než které zákon stanovuje, není možné zapsat (podrobněji kapitola 6.3.).

2.2. Funkce obchodního rejstříku

Obchodní rejstřík plní vícero funkcí, z nichž nejčastěji se uvádí funkce informativní, funkce korektivní a funkce zajištění právní jistoty.

2.2.1. *Informativní funkce*

Za nejdůležitější funkci obchodního rejstříku považují funkci informativní. Tím, že se do obchodního rejstříku zapisují určité údaje o určitých osobách a zároveň do něj může každý nahlížet, plní obchodní

rejstřík funkci informativní. Ideálně by měla platit situace, kdy nahlédnutím do obchodního rejstříku zjistí každá osoba aktuální a pravdivé údaje o všech osobách, které mají povinnost být do něj zapsány.

Tak např. jestliže dodavatel společnosti s ručením omezeným zná název společnosti, ale nezná sídlo společnosti, potom nahlédnutím (vzhledem k elektronické formě obchodního rejstříku by bylo možná příznačnější psát o přečtení údajů z monitoru) do obchodního rejstříku dodavatel snadno zjistí sídlo společnosti.

Informativní funkci plní obchodní rejstřík nejenom vzhledem k současnosti, tj. že informuje o aktuálním stavu údajů o podnikatelích, ale také o **minulosti**, protože obchodní rejstřík uvádí také údaje, které platily o podnikatelích v dřívějších obdobích. Pohled do minulosti ohledně údajů podnikatele přitom považuji za velice důležitý, protože se tak dovídáme o minulých událostech a procesech, které v rámci podnikatelské jednotky proběhly, a můžeme z těchto údajů odhadovat i budoucí vývoj podnikatelské jednotky.

Tak např. fyzická osoba-podnikatel chce uzavřít kupní smlouvu se společností s ručením omezeným a zároveň chce alespoň částečně zjistit platební morálku této společnosti. Podívá se tedy do sbírky listin, která je součástí obchodního rejstříku (podrobněji kapitola 6.5.), na účetní závěrky této společnosti, ve kterých v rámci rozvahy a výsledovky společnosti nalezne hodnoty účtů krátkodobých pohledávek, závazků a výnosů za několik po sobě jdoucích účetních období. Z těchto údajů lze vysledovat hrubý trend vývoje platební morálky společnosti.

Informativní funkci plní obchodní rejstřík jak ve vztahu k vnějšímu okolí podnikatele, tak ve vztahu k okolí vnitřnímu. **Vnější** okolím jsou například aktuální nebo potenciální obchodní partneři podnikatele, konkurence podnikatele, soudy, správní orgány apod. **Vnitřním** okolím potom např. zaměstnanci či statutární orgány obchodní společnosti nebo členové družstva.

2.2.2. Korektivní funkce

Korektivní funkce obchodního rejstříku se projevuje tím způsobem, že rejstříkový soud zkoumá správnost listin přiložených k návrhu na zápis určité skutečnosti do obchodního rejstříku. Osoba, která podává návrh na zápis, má povinnost tento návrh doložit listinami, z kterých vyplývají skutečnosti navrhované k zápisu.

Význam této funkce poklesl po novele obchodního zákoníku z roku 2005, kdy po této novele již soud nezkoumá správnost všech právních úkonů a skutečností zapisovaných do obchodního rejstříku (jak tomu bylo před touto novelou), ale pouze zápis takových právních úkonů a skutečností, které nemají formu notářského zápisu.

2.2.3. Funkce zajištění právní jistoty

Funkce zajišťování právní jistoty je realizována tím způsobem, že údaje zapsané v obchodním rejstříku musí odpovídat skutečnosti, musí být pravdivé. K tomu, aby zapsané údaje odpovídaly skutečnosti, přispívá jednak samotný podnikatel, který podává návrh na zapsání určitých údajů soudu, jednak soud, který má povinnost u tzv. konstitutivních zápisů kontrolovat, zdali souhlasí se skutečností. Dále k zajištění této funkce přispívají soudy nebo jiné správní orgány, které mají povinnost ohlásit rejstříkovému soudu neshodu mezi skutečným právním stavem a stavem v obchodním rejstříku.

Funkce zajištění právní se projevuje zejména ve vztahu k osobám působícím vně osoby, které se zápis týká. Jestliže osoba jedná v důvěře ve skutečnost zapsanou v obchodním rejstříku a zároveň této osobě není známo, že by tato skutečnost zapsaná v obchodním rejstříku nebyla pravdivá, potom takové jednání osoby je právem chráněno, třebaže skutečnost zapsaná v obchodním rejstříku není v souladu se skutečným stavem.

Tak např. jestliže vedoucí odštěpného závodu společnosti s ručením omezeným zapsaný v obchodním rejstříku uzavře zasílatelskou smlouvu s fyzickou osobou nepodnikatelem, které není známo, že tento vedoucí odštěpného závodu ve skutečnosti již nezastává tuto funkci, potom je zasílatelská smlouva platná a fyzická osoba nepodnikatel se oprávněně

může domáhat splnění závazku ze zasílatelské smlouvy vůči danému odštěpnému závodu, třebaže v době uzavření smlouvy vedoucí odštěpného závodu již byl z této funkce odvolán.

2.3. Struktura obchodního rejstříku

Do obchodního rejstříku se zapisuje velké množství opakujících se druhů dat. Nejen, že existuje uzavřený počet druhů osob, které se do rejstříku zapisují, ale existuje také uzavřený počet skutečností, které jsou k danému druhu zapisovány. Tyto okolnosti mají vliv na vnitřní uspořádání rejstříku ve smyslu informačního nástroje obsahujícího velké množství strukturovaných údajů.

Vnitřní členění obchodního rejstříku upravuje vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy. Každá osoba zapsaná v obchodním rejstříku je vedena „*pod určitým pořadovým číslem, toto označení je označením tzv. rejstříkových vložek, z nichž se obchodní rejstřík skládá. Rejstříkové vložky jsou uspořádány do tzv. oddílů, ty jsou označovány velkými písmeny a jejich označení souvisí bezprostředně s právní formou (či typem) podnikatele, který je v rejstříku zapsán.*“¹ Konkrétní rozdělení jednotlivých zapisovaných osob do oddílů ukazuje následující tabulka:

Rozdělení osob podle zápisu do oddílu obchodního rejstříku

A	Samostatně podnikající fyzické osoby, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, státní podniky a jiné právnické osoby, včetně organizačních složek a odštěpných závodů, o nichž zákon stanoví, že se zapisují do obchodního rejstříku, pokud se nezapisují do jiného oddílu, odštěpné závody se sídlem odlišným od sídla podniku a společenství vlastníků jednotek
B	Akciové společnosti
C	Společnosti s ručením omezeným
Dr	Družstva
Pr	Příspěvkové organizace

¹ Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 30

Tak například společnost PPL CZ s.r.o. je zapsána v obchodním rejstříku, vedeném u Městského soudu v Praze, oddíl C, vložka 105858.

3. HISTORICKÝ VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

3.1. Vývoj do roku 1989

Předchůdce současné podoby obchodního rejstříku lze vysledovat na našem území již počátkem 18. století, kdy byl v Rakousku-Uhersku (jehož součástí bylo tehdy také území nynější České republiky) vydán r. 1717 směnečný řád, který upravoval „*postup pro protokolární zápisy plných mocí společností podepsaných všemi společníky.*“² Císařský dekret z roku 1725 zavedl „*povinnost registrace obchodníků a jimi udělených plných mocí.*“³ Dalším příkladem právní úpravy týkající se určitým způsobem obchodního rejstříku, je směnečný patent z roku 1736, který již „*zavedl jednotné rejstříkové právo.*“⁴

Na počátku 19. století došlo k výraznému pokroku v rozvoji průmyslu a obchodu, přesto musely rakousko-uherské země čekat na novou právní úpravu až do roku 1862. V tomto roce byl přijat **Všeobecný obchodní zákoník**, který s účinností ode dne 1. července 1863 „*zrušil téměř všechny řády týkající se evidence obchodníků.*“⁵

Tento říšský obchodní zákoník stanovoval údaje a listiny, které do něj musely být zapisovány, vedly jej obchodní soudy a už tehdy byl veřejný a zakotvoval princip publicity a ochrany třetích osob (podrobněji kapitola 6.1.).

Zajímavostí vzhledem k současné české právní úpravě obchodního rejstříku je bezesporu fakt, že „*rejstřík byl veden pod vložkami A, B a C a do těchto vložek se zapisovaly stejné formy společností a fyzických osob jako*

---

² Pospíšilová Alena: K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku. Aplikované právo, 1/2006, str. 70

³ Tamtéž

⁴ Tamtéž

⁵ Tamtéž

*v současné době, kromě komanditní společnosti na akcie, která již dnes v našem právním řádu upravena není.*⁶

Roku 1918 vznikla Československá republika a rakousko-uherskou úpravu obchodního rejstříku převzala prostřednictvím přijetí zákona č. 11/1918 Sb. Z. a n. Změn doznalo pouze uveřejňování rejstříkových zápisů, které bylo doposud prováděno centrálně ve Vídni (nařízení vlády č. 397/1919 Sb. z. a n.).

Další změnu v právní úpravě obchodního rejstříku přináší rok 1950, kdy byl přijat **zákon** č. 100/1950 Sb., **o podnikovém rejstříku**, který nabyl účinnosti 24. srpna 1950. Tento zákon sice názvoslovně změnil ústřední pojem celé úpravy – obchodní rejstřík – na podnikový rejstřík, ale zachoval princip publicity a ochrany třetích osob.

Úpravu podnikového rejstříku posléze modifikoval zákon č. 109/1964 Sb., **hospodářský zákoník**, který nabyl účinnosti dne 1. července 1964, stejně jako prováděcí vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 114/106 Sb. Hospodářský zákoník upravoval podnikový rejstřík v části páté v § 107 až § 112. S účinností dne 1. srpna 1970 byla potom tato část hospodářského zákoníku novelizována zákonem č. 72/1970 Sb. Tato novela omezila princip publicity v tom směru, že vyžadovat výpisy z podnikového rejstříku mohla pouze osoba, která osvědčila právní zájem. Nahlížet do podnikového rejstříku – stejně jako doposud – mohla jakákoli osoba.

3.2. Vývoj po roce 1989

V roce 1990 byl přijat zákon č. 103/1990 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. května 1990 a který modifikoval a doplňoval hospodářský zákoník, avšak ani tento zákon nepřinesl princip publicity v plném rozsahu, jak jej zavedl již Všeobecný obchodní zákoník z roku 1863.

Princip publicity v plném rozsahu přinesl zpět zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1992. Zároveň tento

---

⁶ Hudcová L., Diplomová práce: Kritická analýza právní úpravy soudního řízení ve věcech obchodního rejstříku a možnosti dalšího vývoje, Masarykova univerzita, Právnická fakulta

zákon opouští pojem „podnikový rejstřík“ a opět začíná používat pojem „obchodní rejstřík“.

V roce 2005 přijatá novela obchodního zákoníku (zákon č. 216/2005 Sb., účinný dne 1. července 2005), která zavedla povinnost podávat návrhy na zápis do obchodního rejstříku pouze na formulářích, které jsou uvedeny v příloze vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 250/2005 Sb. (účinné také dne 1. července 2005). Tato novela přinesla i změnu formy vedení obchodního rejstříku, když zavedla elektronickou formu obchodního rejstříku a započala s elektronickou formou sbírky listin. Další významnou změnu, kterou přinesla tato novela, je zavedení **tzv. registračního principu**. Zavedením registračním principu došlo k tomu, že v případě deklaratorních zápisů (podrobněji kapitola 6.4.) soud podaný návrh nepřezkoumává po věcné stránce, nýbrž kontroluje pouze, zda, je zápis podán na předepsaném formuláři, který je správně vyplněn, a zda jsou k návrhu na zápis přiloženy všechny zákonem stanovené listiny.

4. REJSTŘÍKOVÉ SOUDY

4.1. Věcná a místní příslušnost soudu

4.1.1. Věcná příslušnost soudu

Věcnou příslušností rozumíme, který z jednotlivých stupňů soudní soustavy je příslušný k řízení o určité věci.

Věcnou příslušnost soudů v řízení ve věcech obchodního rejstříku **v prvním stupni** upravuje § 9 odst. 3 písm. a) občanského soudního řádu. V tomto ustanovení je deklarováno, že o takových věcech rozhodují **krajské soudy**. Krajskými soudy pro tzv. rejstříkové řízení jsou v současné době: Městský soud v Praze (stanovuje tak § 39 odst. 1 zákona o soudech a soudcích), Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Brně a Krajský soud v Ostravě.

Věcnou příslušnost soudů v řízení ve věcech obchodního rejstříku **v druhém stupni** lze dovodit z § 25 odst. písm. a) zákona o soudech a soudcích. Dle tohoto ustanovení jsou věcně příslušné **vrchní soudy**. Vrchní soudy tedy rozhodují o odvoláních ve věcech obchodního rejstříku proti rozhodnutím krajských soudů v prvním stupni. Vrchní soud v Praze bude rozhodovat o odvoláních podaných proti rozhodnutím Městského soudu v Praze, Krajského soudu v Českých Budějovicích, Krajského soudu v Plzni, Krajského soudu v Ústí nad Labem a Krajského soudu v Hradci Králové. Vrchní soud v Olomouci bude rozhodovat o odvoláních podaných proti rozhodnutím Krajského soudu v Brně a Krajského soudu v Ostravě.

Věcnou příslušnost soudů v řízení ve věcech obchodního rejstříku **ve třetím stupni** lze dovodit z odst. 14 odst. 1 písm. a) zákona o soudech a soudcích. Dle tohoto ustanovení je příslušný **Nejvyšší soud**. Nejvyšší soud tedy rozhoduje o dovoláních proti rozhodnutím vrchního soudu v Praze a vrchního soudu v Brně, které rozhodly o odvolání proti rozhodnutím příslušných krajských soudů.

Věcnou příslušnost zkoumá soud kdykoli během řízení (§ 104a odst. 1 občanského soudního řádu) a rozhodující pro věcnou příslušnost jsou skutečnosti, které existovaly v době zahájení řízení.

4.1.2. Místní příslušnost soudu

Místní příslušností rozumíme vymezení rozsahu působnosti mezi jednotlivými soudy stejného článku soudní soustavy.

Místní příslušnost soudů v řízení ve věcech obchodního rejstříku upravuje §200a odst. 1 občanského soudního řádu, který stanovuje, že k řízení je příslušný ten rejstříkový soud, v jehož obvodu je **obecný soud** fyzické nebo právnické osoby, jíž se zápis v rejstříku týká. Pro **fyzickou osobu** je obecným soudem ten soud, v jehož obvodu má fyzická osoba – podnikatel místo podnikání. Nemá-li fyzická osoba – podnikatel žádné místo podnikání, potom je obecným soudem ten soud, v kterém má tato osoba bydliště.

Pro **právnickou osobu** je obecným soudem ten soud, v jehož obvodu má právnická osoba sídlo. Jestliže nastane situace, že návrh na zápis do obchodního rejstříku podává právnická osoba, která ještě není zapsána do obchodního rejstříku a tím pádem ještě nemá žádné sídlo, potom „ *lze dovozovat, že obecným soudem je soud, v jehož obvodu je sídlo navržené k zápisu do rejstříku.*“⁷

Místní příslušnost zkoumá soud před tím, než začne jednat o věci samé (§ 105 odst. 1 občanského soudního řádu).

4.2. Obsazení soudu v rejstříkovém řízení

4.2.1. Obsazení soudu během řízení v prvním stupni

V kapitole 4.1.1. bylo řečeno, že soudem věcně příslušným pro řízení ve věcech obchodního rejstříku je soud krajský. V § 34 odst. 2 zákona o soudech a soudcích je stanoveno, že rozhodovací činnost krajského soudu

---

⁷ Holešovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 475

vykonávají **soudci a přisedící**. Dále je v § 34 odst. 3 téhož zákona stanoveno, že v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem se na rozhodovací činnosti krajského soudu podílejí také vyšší soudní úředníci, justiční čekatelé a soudní tajemníci.

Co se týče vyšších soudních úředníků, tak zákon č. 121/2008 v § 10 odst. 2 uvádí, že **vyšší soudní úředník** je oprávněn ve věcech obchodního rejstříku činit všechny úkony, včetně zápisů do obchodního rejstříku, není-li třeba nařídit jednání. V § 14 písm. c) jsou některé z takových úkonů konkretizovány, když je v tomto ustanovení řečeno, že vyšší soudní úředník je oprávněn vydávat úřední opisy, výpisy nebo potvrzení z obchodního rejstříku. V § 8 téhož zákona je potom stanoveno, že v řízení ve věcech obchodního rejstříku odejme předseda senátu vyššímu soudnímu úředníkovi věc pro právní nebo skutkovou složitost pouze tehdy, má-li být rozhodnuto o zápisu.

Justiční čekatel je takovou fyzickou osobu, která „je v pracovním poměru k určitému soudu, která splňuje předpoklady pro výkon soudce podle § 60 odst. 1 – 4 zákona o soudech a soudcích, s výjimkou věku, zkušenosti a odborné justiční zkoušky.”⁸ Vyhláška č. 37/1992 Sb. v ustanovení § 6 odst. 2 písm. o) opravňuje předsedu soudu, aby pověřil justičního čekatele v řízení ve věcech obchodního rejstříku k samostatnému vykonávání jednoduchých úkonů. Takovými jednoduchými úkony jsou: „*úkony při odstraňování vad podání podle § 43 OSŘ; rozhodování o osvobození od soudních poplatků podle § 138 OSŘ, nejde-li o rozhodování při jednání; rozhodování ve věcech soudních poplatků, nejde-li o rozhodování při jednání; vyřizování jednoduchých věcí obchodního rejstříku.*“⁹

Zcela stejné úkony jako úkony vyjmenované v předchozím odstavci je oprávněn vykonávat **soudní tajemník**, ovšem opět pouze za podmínky, že jej k těmto úkonům pověří předseda soudu.

---

⁸ Holešovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 471

⁹ Tamtéž

4.2.2. Obsazení soudu během řízení v druhém stupni

Rozhodnutí krajského soudu ve věcech obchodního rejstříku v prvním stupni lze napadnout **odvoláním** dle § 201 občanského soudního řádu. Pro stanovení obsazení soudu v řízení v druhém stupni je třeba rozlišit, která osoba vydala rozhodnutí, proti němuž odvolání směřuje.

Jestliže takové rozhodnutí vydal **justiční čekatel**, potom může o odvolání rozhodnout předseda senátu (samosoudce) a jeho rozhodnutí se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním (§ 374 odst. 3 občanského soudního řádu).

Podobná úprava platí také pro rozhodnutí vydané **vyšším soudním úředníkem**. I zde lze podat proti rozhodnutí vydanému vyšším soudním úředníkem odvolání za stejných podmínek jako proti rozhodnutí předsedy senátu. Podané odvolání se předloží nejprve předsedovi senátu, který o něm rozhodne tehdy, má-li za to, že se mu má zcela vyhovět. Rozhodnutí předsedy senátu se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním (§ 9 odst. 1 zákona o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů).

Obdobně také pro rozhodnutí vydané **soudními tajemníky** platí, že rozhodne-li předseda senátu o podaném odvolání proti rozhodnutí soudního tajemníka v prvním stupni, potom se jeho rozhodnutí považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a je proti němu přípustný opravný prostředek podle obecných ustanovení o řízení před soudy (§ 7 odst. 2 vyhlášky ministerstva o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy).

Jestliže vydal v prvním stupni rejstříkového řízení rozhodnutí **samosoudce** (předseda senátu nebo soudce), potom o podaném rozhodnutí proti takovému rozhodnutí rozhoduje příslušný nadřízený vrchní soud (§ 25 písm. a) zákona o soudech a soudcích), který jedná a rozhoduje v senátech.

4.2.3. Obsazení soudu během řízení v třetím stupni

Opravným prostředkem v řízení ve věcech obchodního rejstříku proti pravomocnému rozhodnutí vrchního soudu, který rozhodl o podaném odvolání proti rozhodnutí krajského soudu, je **dovolání** (§ 236 občanského soudního řádu). O dovolání jako mimořádném opravném prostředku

rozhoduje **Nejvyšší soud** (§ 14 odst. 1 písm. a) zákona o soudech a soudcích). Nejvyšší rozhoduje v **senátech** nebo ve velkých senátech kolegií (v tzv. **velkých senátech**). Ve velkých senátech rozhoduje Nejvyšší soud o těch věcech, u kterých senát Nejvyššího soudu dospěl při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu; v takových případech je senát povinen věc postoupit velkému senátu (§ 19 odst. 1 a § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích).

5. ŘÍZENÍ VE VĚCECH OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

5.1. Základní rysy řízení ve věcech obchodního rejstříku

Občanské soudní řízení se dělí na dva základní druhy: na řízení *nalézací* a řízení *vykonávací*.¹⁰ S určitým zjednodušením můžeme říci, že **nalézací řízení** je takové řízení, které upravuje postup při vydání rozhodnutí soudu, a **vykonávací řízení** je takové řízení, které následuje po vydání soudního rozhodnutí v těch případech, kdy povinnost uložená soudem nebyla povinným dobrovolně splněna a zároveň se oprávněná osoba rozhodne toto řízení zahájit.

Nalézací řízení se dále tradičně rozděluje na řízení sporné a řízení nesporné. **Sporné řízení** má následující dva podstatné znaky, které musí být vždy splněny, aby se jednalo o tento druh nalézacího řízení: „*v řízení vystupují dva účastníci nebo dvě skupiny účastníků stojících proti sobě a současně tito protivníci (odpůrci) jsou na základě norem hmotného práva legitimováni k volnému nakládání s předmětem řízení.*“¹¹ Oproti tomu **nesporné řízení** můžeme charakterizovat jako takové řízení, kdy není splněn alespoň jeden ze dvou znaků uvedených výše. Ve sporném řízení má soud pozici rozhodce sporu dvou stran, v nesporném řízení má pozici subjektu, který má zájem na vyřešení určité věci.

Rejstříkové řízení upravuje postup při rozhodování rejstříkového soudu ohledně zápisu do obchodního rejstříku, není pochyb, že řízení ve věcech obchodního rejstříku zcela jistě není řízením vykonávacím, nýbrž řízením nalézacím. V rejstříkovém řízení proti sobě nestojí dva účastníci (nebo skupiny účastníků) ve smyslu právního konfliktu proti sobě. Z těchto

---

¹⁰ KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander; DAVID, Ondřej. Občanské právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 48. ISBN 978-80-7380-098-7

¹¹ KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander; DAVID, Ondřej. Občanské právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 57. ISBN 978-80-7380-098-7

důvodů vyplývá, že **řízení ve věcech obchodního rejstříku má charakter řízení nesporného.**

5.2. Účastníci řízení

Účastníkem soudního řízení obecně je osoba, která je „oprávněna i povinna v rámci pravidel daných občanským soudním řádem svými úkony ovlivňovat průběh konkrétního soudního řízení směřujícího k vydání takového rozhodnutí, které se této osoby bezprostředně týká.“¹²

Pro nesporné řízení (resp. pro řízení, které lze zahájit i bez návrhu) definuje občanský soudní řád účastníky řízení v § 94 odst. 1 jako navrhovatele a ty osoby, o jejich právech a povinnostech má být v řízení jednáno.

Rejstříkové řízení je sice řízením nesporným (viz. předchozí subkapitola), avšak účastníky rejstříkového řízení upravuje zákon poněkud odlišně. Občanský soudní řád vymezuje účastníky rejstříkového řízení pozitivně a negativně.

Pozitivně vymezuje dvě skupiny účastníků - jednak je účastníkem osoba, které podala návrh, k němuž je oprávněna podle zvláštního právního předpisu (první skupina), a jednak je účastníkem podnikatel, tedy subjekt již zapsaný v obchodním rejstříku (druhá skupina). V případě návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku je v praxi většinou podnikatel totožný s navrhovatelem zápisu, jinými slovy návrh na zápis změny do rejstříku podává samotný podnikatel.

Negativně vymezuje účastníky tím způsobem, že říká, že účastníky rejstříkového řízení nejsou v případech, které lze zahájit i bez návrhu, takové osoby, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno.

Vidíme tedy, že v jistém směru je okruh účastníků v rejstříkovém řízení zúžen oproti okruhu účastníků obecného nesporného řízení (resp. řízení, které lze zahájit i bez návrhu). V rejstříkovém řízení totiž není oproti obecné

---

¹² Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s.52

úpravě účastníkem ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno.

Pozitivní vymezení první skupiny účastníků řízení – tak, jak jej podává občanský soudní řád – nelze považovat za vhodné. Jestliže by totiž takový návrh podala osoba, která k němu není oprávněna podle zvláštního právního předpisu, potom by jako někdo, kdo není účastníkem řízení, neměla právo podat opravný prostředek proti rozhodnutí rejstříkového soudu, kterým by její žádost podle § 200d odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu odmítl. Nemožnost podat opravný prostředek, což by bylo „v rozporu s článkem 36 Listiny základních práv a svobod, podle kterého se může každý domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu.“¹³

5.3. Návrh na zahájení řízení

Návrhem na zahájení řízení ve věcech obchodního rejstříku rozumíme takový úkon, kterým se zahajuje rejstříkové řízení. Návrh na zahájení rejstříkového řízení jsou oprávněny podat dvě skupiny osob neboli navrhovatelů.

5.3.1. Osoby oprávněné podat návrh

První skupinou osob, které jsou oprávněny návrh podat, jsou osoby vymezené v ustanovení § 34 odst. 1 obchodního zákoníku, tedy především obchodní společnosti, družstva, zahraniční osoby – podnikatelé a fyzické osoby – podnikatelé, které splní zákonem stanovené kritérium, nebo pokud o to samy požádají a zapíší se tak do obchodního rejstříku.

Druhou skupinou osob oprávněných podat návrh jsou podle § 31 odst. 2 obchodního zákoníku ty osoby, které doloží právní zájem na zápis do obchodního rejstříku a k návrhu doloží předepsané listiny (přílohy). Tuto možnost mají ovšem osoby z druhé skupiny pouze za podmínky, že osoba

---

¹³ Štenglová, I. Obchodní rejstřík po novele. Praha: ASPI, a.s., 2005, s. 170

z první skupiny nesplní svou povinnost podat návrh na zápis do 15 dnů ode dne, kdy jí tato povinnost vznikla.

Okamžikem vzniku povinnosti podat návrh na zápis ze strany první skupiny osob se zabývá § 31 odst. 2 obchodního zákoníku, který stanovuje, že návrh na zápis zapisovaných údajů musí být podán bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti. Osoby z druhé skupiny osob oprávněných podat návrh tedy musí s podáním návrhu na zápis počkat zpravidla déle než 15 dnů ode dne, kdy nastala událost, která způsobila povinnost zápisu do obchodního rejstříku, protože osobám z první skupiny běží lhůta 15 dnů až po vypršení lhůty, jejíž délka je charakterizována jako bez zbytečného odkladu.

5.3.2. Náležitosti návrhu

Kromě obecných náležitostí návrhu, které musí mít každé podání v občanském soudním řízení (musí být patrné, kterému soudu je určeno, kdo jej činí, které věci se týká, jaký účel sleduje, musí být podepsáno a datováno), požaduje obchodní zákoník pro návrh v rejstříkovém řízení ještě náležitosti další.

Návrh musí být podán na speciálním **formuláři**, jehož podobu stanoví pro jednotlivé druhy návrhů příloha vyhlášky č. 250/2005 Sb. Toto pravidlo ovšem neplatí pro zcela všechny případy podaných návrhů, podávat návrhy na formuláři není potřeba např. v případě, kdy návrh podává státní podnik, nebo také v případě, kdy se zápis mění nebo provádí z úřední povinnosti.

Další povinnou náležitostí návrhu v rejstříkovém řízení navíc oproti náležitostem návrhu obecného je povinnost doložit návrh na zápis **listinami** o skutečnostech, které mají být do obchodního rejstříku zapsány.

Podpis na návrhu na zápis do obchodního rejstříku musí být **úředně ověřen**, v případě elektronického podání musí být návrh opatřen **elektronickým podpisem**.

5.4. Řízení v prvním stupni

Samotný průběh řízení ve věcech obchodního rejstříku v prvním stupni je popsán v §200a an. občanského soudního řádu. Existují dvě varianty zahájení rejstříkového řízení. Buď je řízení zahájeno návrhem (viz. kapitola 5.2.), anebo je řízení zahájeno bez návrhu.

Zahájení řízení návrhem je častějším způsobem zahájení řízení. Zahájení řízení bez návrhu se uskutečňuje v těch případech, kdy má být dosažena shoda mezi zápisem v obchodním rejstříku a skutečným stavem.

Došlý návrh soud přezkoumá v těchto ohledech: zda je návrh podán osobou, která je k jeho podání oprávněna, zda byl návrh podán předepsaným způsobem, zda návrh obsahuje všechny předepsané náležitosti, zda je návrh srozumitelný a určitý a zda byly k návrhu připojeny listiny, jimiž mají být doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech.

Po přezkoumání ohledů uvedených v předchozím odstavci soud **vyhoví podanému návrhu** v případě, kdy všechny tyto ohledy jsou splněny v souladu s požadavky zákona, anebo **návrhu nevyhoví** ve smyslu, že provede úkon, který nevede ke kladnému rozhodnutí.

5.4.1. Vydání kladného rozhodnutí

Jestliže tedy soud podanému návrhu vyhoví, vydá soud kladné rozhodnutí. Toto kladné rozhodnutí má dvojí možnou formu v závislosti na typu **osoby**, která návrh podala, v závislosti na **typu zápisu** do obchodního rejstříku a konečně v závislosti na tom, zda je **navrhovatelem a jediným účastníkem řízení podnikatel, jehož se návrh týká**.

Není-li navrhovatelem a jediným účastníkem rejstříkového řízení podnikatel, jehož se návrh týká, potom je v případě kladného rozhodnutí formou rozhodnutí vždy **usnesení**.

Je-li podnikatel, jehož se návrh týká, navrhovatelem a jediným účastníkem řízení, potom má kladné rozhodnutí buď formu **usnesení**, anebo formu **zápisu**.

Pro určení, jakou formu rozhodnutí rejstříkový soud při vydání kladného rozhodnutí použije, je potřeba u toho kterého návrhu rozlišit, zda se jedná o zápis deklaratorní, nebo zápis konstitutivní (podrobněji kapitola 6.4.),

U konstitutivního zápisu je navíc třeba určit, jestli jde o zápis na základě notářského zápisu či nikoli, a dále je třeba rozlišit, zda návrh podává osoba, která má povinnost návrhy do obchodního rejstříku podat na závazných formulářích, nebo zda jde o osobu bez této povinnosti.

Výslednou formu vydaného rozhodnutí v závislosti na skutečnostech uvedených v předchozím odstavci ukazuje následující tabulka:

	DEKLARATORNÍ ZÁPIS	KONSTITUTIVNÍ ZÁPIS	
		NA ZÁKLADĚ NOTÁŘSKÉHO ZÁPISU	NIKOLI NA ZÁKLADĚ NOTÁŘSKÉHO ZÁPISU
S POVINNOSTÍ NÁVRHU NA FORMULÁŘI	zápis	zápis	usnesení
BEZ POVINNOSTI NÁVRHU NA FORMULÁŘI	usnesení	usnesení	usnesení

5.4.2. Zápis do obchodního rejstříku jako forma kladného rozhodnutí v rejstříkovém řízení

Tato forma kladného rozhodnutí v rejstříkovém řízení byla zavedena teprve s účinností od 1. 7. 2005. Rejstříkový soud postupuje při jeho použití tím způsobem, že o podaném návrhu vůbec nevydá usnesení, ale rovnou provede zápis do obchodního rejstříku. Místo doručení usnesení navrhovateli potom soud navrhovateli rovnou pošle výpis z obchodního rejstříku, který již obsahuje změny, kterých se návrh týkal. „*Toto vyrozumění zašle také osobám, které byly na základě podaného návrhu do rejstříku zapsány, nikoli ovšem těm, kteří byli na základě takového rejstříku z návrhu vymazáni.*“¹⁴

Tak např. valná hromada společnosti s ručením omezeným rozhodla o změně sídla společnosti a společnost podala návrh na změnu sídla do obchodního rejstříku. Rejstříkový soud rozhodne o tomto návrhu rovnou zápisem do obchodního rejstříku, a to z toho důvodu, že zápis změny sídla je zápisem deklaratorním, podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku (daná

¹⁴ Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 73

společnost) je jediným účastníkem řízení a podnikatel je povinen podat návrh na formuláři.

5.4.3. Usnesení jako forma kladného rozhodnutí v rejstříkovém řízení

Rejstříkový soud rozhodne o podaném rozhodnutí usnesením všude tam, kde nerozhodne zápisem (viz. předchozí subkapitola). Po doručení usnesení běží navrhovateli lhůta k odvolání, která činí 15 dnů. Jestliže v této lhůtě nepodá navrhovatel proti usnesení odvolání, stane se usnesení pravomocným. Poté rejstříkový soud bez zbytečného odkladu provede zápis do rejstříku.

Tak např. státní podnik podává do obchodního rejstříku návrh na zápis změny svého sídla. Třebaže jde o deklaratorní zápis a státní podnik je jediným účastníkem řízení, rejstříkový soud i v případě kladného rozhodnutí rozhodne usnesením, protože státní podnik nemá povinnost podávat návrhy na zápis do obchodního rejstříku na závazných formulářích.

5.4.4. Odmítnutí návrhu

Jestliže podáním návrhu nejsou splněny všechny předpoklady pro vydání kladné rozhodnutí, tedy podání návrhu oprávněnou osobou, podání návrhu předepsaným způsobem, návrh obsahuje všechny předepsané náležitosti, návrh je návrh srozumitelný a určitý, k návrhu jsou připojeny listiny, jimiž mají být doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech, soud usnesením návrh **odmítne**.

Výjimky stanovuje občanský soudní řád pro požadavek, aby byly k návrhu připojeny listiny, jimiž mají být doloženy údaje o zapisovaných skutečnostech. Jestliže totiž nebyla k návrhu přiložena listina proto, že podle práva, kterým se řídí zapisovaná zahraniční osoba, se taková listina nevydává, potom soud návrh neodmítne (**první výjimka**). **Druhou výjimkou** jsou potom situace, kdy předložená listina byla nesprávně označena nebo nesplňuje všechny formální stanovené požadavky, avšak rozhodné skutečnosti jsou doloženy jinými listinami, které byly k návrhu připojeny (§ 200d odst. 2 občanského soudního řádu).

Po doručení návrhu na soud rejstříkový soud tedy přezkoumá všechny povinné náležitosti návrhu a v případě, že ne všechny náležitosti jsou řádně splněny, tak nejdříve navrhovatele vyzve **usnesením** vydaným do tří pracovních dnů od dojití návrhu soudu k odstranění vad návrhu nebo k doplnění listin chybějících listin (§ 200d odst. 3 občanského soudního řádu). Kromě této výzvy dále soud navrhovatele poučí, jakým způsobem má návrh opravit, popř. jakým způsobem má doplnit chybějící listiny. Spolu s poučením dále soud navrhovateli určí lhůtu, v jaké má nedostatky návrhu odstranit (§ 43 odst. 3 občanského soudního řádu).

5.4.5. Zamítnutí návrhu

Dalším typem rozhodnutí, které za splnění určitých podmínek soud v rejstříkovém řízení použije, je **zamítnutí návrhu**.

Podobně jako u odmítnutí návrhu, i v tomto případě je výsledkem rejstříkového řízení rozhodnutí, které navrhovatele neuspokojí v tom smyslu, že do obchodního rejstříku nebudou zapsány údaje, které v návrhu zapsat požaduje.

Důvody nezapsání údajů požadovaných navrhovatelem jsou však v obou případech odlišné. Zatímco u odmítnutí návrhu soud nezapíše údaje v návrhu podaném navrhovatelem z toho důvodu, že nejsou řádně splněny všechny formální požadavky, které zákon u návrhu vyžaduje, k zamítnutí návrhu má soud důvody jiné.

Rejstříkový soud zamítne podaný návrh tehdy, když podaný návrh splňující všechny stanovené „formální“ náležitosti není doložen listinami, z kterých by vyplývaly skutečnosti navrhované k zápisu do obchodního rejstříku, a dále soud zamítne návrh v případě, že zapisovaná firma je zaměnitelná nebo klamavá s jinou firmou již existující (§ 200da odst. 1 občanského soudního řádu).

Na rozdíl od odmítnutí návrhu, kdy soud ani nepřikročil ke zkoumání, zda zapisované údaje jsou v souladu s doloženými listinami, tak u zamítnutí návrhu soud již doložené listiny v tomto smyslu prozkoumal, ale neshledal je dostačujícími k doložení zapisovaných údajů.

Tak např. komanditní společnost navrhuje zápis prokuristy do obchodního rejstříku a připojuje k tomu listinu o udělení prokury, návrh společnosti splňuje řádně všechny formální požadavky. Soud ale při zkoumání zjistí, že v listině o prokuře není dostatečně určena osoba prokuristy, a proto návrh zamítne.

5.4.6. Zastavení řízení

Pro zastavení řízení ve věcech obchodního rejstříku neexistuje zvláštní úprava, která by měla přednost před úpravou obecnou. Důvody, pro které vydá soud v rejstříkovém řízení usnesení, jimiž se řízení zastavuje, jsou proto shodné s důvody obecnými.

Podle § 104 odst. 1 občanského soudního řádu soud řízení zastaví, zjistí-li takový nedostatek podmínek řízení, který **nelze odstranit**. Tak např. v rejstříkovém řízení vydá soud usnesení, kterým řízení zastaví, jestliže navrhovatel podá návrh na zapsání nového statutárního orgánu společnosti a přitom stejný návrh podal již dříve a soud o něm již rozhodl formou zápisu do obchodního rejstříku. V tomto případě půjde o tzv. překážku věci rozhodnuté (*res iudicata*), kterou ani při nejlepší vůli nemůže ani soud, ani navrhovatel odstranit.

Obdobně má soud povinnost řízení zastavit podle § 104 odst. 2 občanského soudního řádu, jestliže zjistí nedostatek podmínky řízení, který **sice lze odstranit**, avšak ani přes vhodná opatření soudu se jej odstranit **nepodařilo**.

Dalším případem zastavení řízení je situace, kdy podnikatel podá návrh, ale poté jej **vezme zpět** (§ 96 odst. 2 občanského soudního řádu).

A konečně zastaví rejstříkový soud řízení tehdy, když ani pře výzvu soudu **nezaplatí** navrhovatel **soudní poplatek**.

5.4.7. Lhůty v rejstříkovém řízení

Má-li obchodní obchodník plnit funkce uvedené v kapitole 2.2., nestačí pouze stanovit pravidla typu kdo je účastníkem rejstříkového řízení, kdo je navrhovatelem, jaké náležitosti musí mít návrh či jaké formy soud ohledně přijatého návrhu vydá. Je třeba také stanovit, dokdy má soud povinnost

rozhodnout o přijatém návrhu, dokdy má vyzvat navrhovatele k opravě vad návrhu, dokdy musí zapsat řádně podaný a náležitě podložený návrh do obchodního rejstříku apod. (jde o jeden z mála případů, kdy je upravena délka soudního řízení v prvním stupni).

Občanský soudní řád upravuje hned několik druhů lhůt, které stanovují soudu povinnost provést určité úkony nejdéle do takového dne, který jako poslední možný ta která lhůta k provedení úkonu stanovuje.

Lhůtu k výzvě k odstranění vad návrhu či doplnění chybějících listin, které mají doložit skutečnosti uváděné v návrhu, stanovuje §200d odst. 3 občanského soudního řádu. Podle tohoto ustanovení má rejstříkový soud povinnost vyzvat navrhovatele k nápravě nejpozději do **3 pracovních dnů** od doručení návrhu soudu.

V případě, kdy soud posoudil došlý návrh jako formálně bez vad, tj. došlý návrh splňuje všechny požadované formální náležitosti, má soud povinnost rozhodnout formou zápisu nebo formou usnesení nejpozději do **5 pracovních dnů** ode dne doručení návrhu soudu. Toto pravidlo má ovšem 2 výjimky. **První výjimka** se týká případu, kdy navrhovatel navrhuje zápis přeměny podle obchodního zákoníku a dále tehdy, když v době podání návrhu není rejstříkový spis fyzicky k dispozici u soudu, u něhož byl podán návrh; v takovém případě je lhůta prodloužena na **15 pracovních dnů**. **Druhá výjimka** se uplatní tehdy, když podaný návrh nebo listiny dokládající skutečnosti, které se mají zapsat do obchodního rejstříku, nejsou vyhotoveny v českém jazyce. Potom sice lhůta trvá 5 pracovních dnů, avšak její počátek je určen až **doručením návrhu nebo listin v českém jazyce** (§ 200db odst. 1 občanského soudního řádu).

Občanský soudní řád stanovuje také lhůtu, v které je povinen soud odeslat výpis z obchodního rejstříku, jehož obsahem jsou zapsané skutečnosti dle návrhu podnikatele, kterému bylo vyhověno rovnou formou zápisu do obchodního rejstříku (§ 200dc odst. 1 občanského soudního řádu).

Zákon pamatuje také na situaci, kdy soud nesplní svou povinnost rozhodnout formou zápisu nebo usnesením nejpozději do 3 pracovních dnů. Potom se považuje návrh, o kterém soud nerozhodl, třebaže rozhodnout měl, za zapsaný do obchodního rejstříku **dnem následujícím** po uplynutí třídní

lhůty (§ 200db odst. 3 občanského soudního řádu). „*Hovoří se o tzv. fikci zápisu, případně o zápisu pro zmeškání lhůty.*“¹⁵

Konec lhůty uvedené v předchozím odstavci je zároveň začátkem **dvoudenní lhůty**, v které má soud povinnost promítnout zápis do obchodního rejstříku.

5.5. Řízení v druhém stupni

Občanské právo procesní je u nás postaveno mj. na zásadě tzv. dvouinstančnosti řízení. Tato zásada znamená, že rozhodnutí vydané soudem prvního stupně (první instance) může být za určitých podmínek přezkoumáno soudem vyššího stupně (vyšší instance).

Úkon oprávněné osoby, kterým se zahajuje opravné řízení, nazýváme opravným prostředkem. Opravné prostředky dělíme na řádné a mimořádné podle toho, jestli přezkoumávané rozhodnutí ještě nenabylo právní moci (řádné opravné prostředky), nebo již právní moci nabylo (mimořádné opravné prostředky).

5.5.1. Odvolání

Odvolání je jedním z řádných opravných prostředků, upravuje jej § 201 an. občanského soudního řádu. Odvolání se podává u toho soudu, který rozhoduje řízení v prvním stupni. V rejstříkovém řízení se tedy odvolání podává u krajského soudu (popř. u Městského soudu v Praze). **Lhůta pro podání odvolání** je stanovena na **15 dnů** a začíná běžet ode dne doručení písemného rozhodnutí soudu.

Odvolání má dvojí účinek. Jednak řádné odvolání způsobuje odklad právní moci a vykonatelnosti rozhodnutí prvního stupně (odkladný neboli **suspensivní účinek**). Dále má řádně a včas podané odvolání účinek **devolutivní**, což znamená, že o odvolání rozhoduje soud nadřízený soudu, který rozhodnutí vydal (viz. předchozí odstavec).

---

¹⁵ Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 85

O odvolání rozhoduje soud bezprostředně nadřazený soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Jestliže tedy v rejstříkovém řízení rozhodují v prvním stupni krajské soudy (popř. Městský soud v Praze), potom o odvolání proti rozhodnutím těchto soudů rozhodují **Vrchní soud v Praze** nebo **Vrchní soud v Olomouci**.

V odvolání musí být mj. uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se napadá, v čem je spatřována nesprávnost napadeného rozhodnutí nebo postupu soudu prvního stupně a čeho se odvolatel domáhá (§ 205 odst. 1 občanského soudního řádu).

Pro formu odvolání platí stejné zásady jako pro kterékoli jiné podání v občanském soudním řízení. Odvolání lze učinit v písemné formě, čímž občanský soudní řád v § 42 odst. 1 rozumí formu listinnou, elektronickou, telegrafickou nebo telefaxovou. Aby ovšem soud přihlédl k odvolání učiněnému v elektronické či telefaxové podobě, má odvolatel povinnost tyto druhy podání do **3 dnů** doplnit originálem, popř. písemným podáním shodného znění. „*Je-li v rejstříkovém řízení podáváno odvolání, lze je podat elektronicky s uznávaným **elektronickým podpisem** a v takovém případě není třeba je doplňovat předložením originálu.*“¹⁶

Zvláštní úprava platí pro odvolání podané proti rozhodnutí vydanému justičním čekatelem. Podle § 374 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 7 odst. 1 a odst. 2 vyhlášky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy (037/1992 Sb.) platí, že v případě odvolání podaného proti rozhodnutí vydanému **justičním čekatelem** nebo **soudním tajemníkem** v rejstříkovém řízení může tomuto odvolání zcela vyhovět předseda senátu (samosoudce). Rozhodnutí senátu (samosoudce) se potom považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout opravnými prostředky podle obecné úpravy procesního práva (např. znovu odvoláním).

Podobně je upraveno odvolání pro rozhodnutí, které vydal vyšší soudní úředník. Zákon o vyšších soudních úřednících v § 9 odst. 1 říká, že proti rozhodnutí vydanému **vyšším soudním úředníkem** v občanském

---

¹⁶ Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 91

soudním řízení lze podat odvolání za stejných podmínek jako proti rozhodnutí předsedy senátu. Podaný opravný prostředek se však nejprve předloží předsedovi senátu, který o něm v občanskoprávních a obchodních věcech rozhodne, má-li za to, že se mu má zcela vyhovět. Rozhodnutí předsedy senátu se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním.

5.6. Mimořádné opravné prostředky

Na rejstříkové řízení se vztahuje také obecná úprava mimořádných opravných prostředků. Navrhovatel má možnost podat **dovolání, žalobu pro zmatečnost a žalobu na obnovu řízení**.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu. O dovolání rozhoduje **Nejvyšší soud** se sídlem v Brně. Dovolání lze podat jen z důvodu vady předchozího řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci nebo z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání je přípustná již jen ústavní stížnost. Lhůta pro podání dovolání činí **2 měsíce** a počíná běžet od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Řízení před dovolacím soudem je postaveno na tzv. kasačním systému, což znamená, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává skutková zjištění a neprovádí dokazování, nýbrž rozhoduje pouze na základě spisového materiálu. Dovolací soud buď napadené rozhodnutí potvrdí, anebo napadené rozhodnutí zruší a vrátí jej nižšímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Dovolání je upraveno v ustanoveních § 236 an. občanského soudního řádu.

Žaloba pro zmatečnost je dalším mimořádným opravným prostředkem v občanském soudním řízení. Tímto opravným prostředkem může účastník napadnout jak pravomocné rozhodnutí soudu prvního soudu, tak rozhodnutí soudu odvolacího, kterým bylo řízení skončeno, avšak pouze tehdy, když jsou splněny zákonné předpoklady pro tento mimořádný opravný prostředek (bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů,

vystupoval účastník, který neměl způsobilost být účastníkem či neměl procesní způsobilost, nebyl podán návrh na zahájení řízení předepsaný zákonem, rozhodl vyloučený soudce nebo přísedící, nebo nebyl soud správně obsazen, bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přísedícího). Žaloba pro zmatečnost musí být podána do **3 měsíců** ode dne, kdy se navrhovatel doví o důvodech, pro které chce navrhnout obnovu řízení.

Žalobu na obnovu řízení je mimořádný opravný prostředek, jehož podáním navrhovatel žádá, aby bylo obnoveno pravomocně skončené řízení z toho důvodu, že se ve věci objevily dříve neznámé nebo nedostupné důkazy nebo skutečnosti, které by samy nebo ve spojení s původně známými důkazy a skutečnostmi mohly vést k jinému rozhodnutí ve věci. Není-li stanoveno jinak. Žaloba na obnovu řízení musí být podána ve lhůtě 3 měsíců od té doby, kdy se ten, kdo žalobu navrhuje, dozvěděl o důvodu obnovy, nebo od té doby, kdy jej mohl uplatnit. Běh této lhůty však neskončí před uplynutím **3 měsíců** od právní moci napadeného rozhodnutí (§ 233 odst. 1 občanského soudního řádu).

6. SKUTEČNOSTI ZAPISOVANÉ DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

6.1. Princip formální a materiální publicity

V kapitole 2.2. bylo uvedeno, že obchodní rejstřík plní zejména funkci informativní, funkci zajištění právní jistoty a funkci korektivní. Aby obchodní rejstřík mohl tyto funkce naplňovat, musí mít zápisy v něm učiněné určité vlastnosti vzhledem ke všem osobám.

Jedna z vlastností obchodního rejstříku, která napomáhá výše uvedené funkce plnit, je zásada (princip) **publicity** obchodního rejstříku. Tento princip dále dělíme na princip materiální publicity a princip formální publicity.

Princip **materiální publicity** je zakotven v obchodním zákoníku, a to v § 29.

Negativní stránka materiální publicity je upravena v § 29 odst. 1 obchodního zákoníku. Tato zásada „*zaručuje třetím osobám, že podnikatel, který za správnost zápisů v obchodním rejstříku odpovídá, nemůže namítat rozdílný skutečný stav oproti stavu zápisu v obchodním rejstříku.*“¹⁷ Představme si situaci, že by tomu bylo naopak, že by podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku mohl namítat rozdílný skutečný stav oproti stavu zápisu v obchodním rejstříku. Třetí osoby by sice mohly v rejstříku naleznout požadovanou informaci o podnikateli, tedy informativní funkce obchodního rejstříku by byla částečně splněna, avšak třetí osoby by se na něj nemohly spolehnout do té míry, že v případě nesprávnosti zadaných údajů jsou úkony provedené třetí osobou a práva z těchto úkonů vzniklá chráněna zákonem. Potom by třetí osoba musela sama zjišťovat skutečný stav, což by ji stálo nemalé časové a finanční náklady. Naopak by byla popřena funkce právní

---

¹⁷ Koblíha, I., Kalfus, J., Krofta, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Pokorná, J., Svobodová, Y. Obchodní zákoník, úplný text zákona s komentářem. Praha: Linde a.s. 2006, s. 60

jistoty obchodního rejstříku – tato funkce je právě založena na právní ochraně třetí osoby jednající v důvěře v obchodní rejstřík.

Pozitivní stránka materiální publicity je upravena v § 29 odst. 2 obchodního zákoníku: skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění, ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo dříve. Zveřejněním údajů se rozumí zveřejněním v Obchodním věstníku. Tak např. jestliže fyzická osoba plnila funkci zapisovatele při jednání valné hromady společnosti s ručením omezením, na které byla schválena změna sídla společnosti, potom je tato změna sídla účinná vůči zapisovateli již ode dne konání valné hromady, nikoli až zveřejněním změny sídla v Obchodním věstníku.

Zapsání údaje do obchodního rejstříku a jeho zveřejnění v obchodním rejstříku jsou dvě časově odlišné události. Obchodní věstník vychází jedenkrát týdně a „*mezi dnem zápisu nové skutečnosti v obchodním rejstříku a publikací v Obchodním věstníku je rozdíl v řádu týdnů.*“¹⁸ Je věcí zapsaných osob, aby náležitě dbaly o ochranu svých práv v tomto mezidobí. Tak např. jestliže ve společnosti s ručením omezeným nepokračuje dále ve funkci jeden z jejich jednatelů a zápis výmazu ohledně této skutečnosti v obchodním rejstříku byl proveden 28. 2. 2009, potom je pro tuto společnost vhodné ve vlastním zájmu - chce-li předejít případným sporům, jestli třetí osoba věděla, nebo nevěděla o tomto výmazu – oznámit ukončení činnosti jednatele ve své funkci třeba elektronickou poštou nebo doporučeným dopisem.

Nastane-li situace, kdy údaje zveřejněné v Obchodním věstníku nesouhlasí s údaji zapsanými v obchodním rejstříku, potom platí, že zveřejněného znění v obchodním věstníku se zapsaná osoba dovolávat nemůže. Naopak třetí osoba se zveřejněného znění dovolávat může, pokud mu zapisovaná osoba neprokáže, že si třetí osoba byla vědoma stavu zapsaného v obchodním rejstříku.

---

¹⁸ Tamtéž

Princip **formální publicity** obchodního rejstříku je zakotven v § 28 odst. 1 obchodního rejstříku. Tento princip zpřístupňuje obchodní rejstřík každé osobě, aniž by musela prokázat právní zájem. Každá osoba je rovněž oprávněna pořizovat si z obchodního rejstříku kopie či výpisy, opět bez nutnosti prokázání právního zájmu.

6.2. Osoby zapisované do obchodního rejstříku

Osoby zapisované do obchodního rejstříku můžeme rozdělit podle toho, je-li takový zápis pro danou osobu povinný, nebo dobrovolný.

6.2.1. Osoby povinně zapisované do obchodního rejstříku

Povinnost zápisu do obchodního rejstříku mají **obchodní společnosti** (tj. veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení), **družstva, zahraniční osoby – podnikatelé, fyzické osoby – podnikatelé** (pokud naplní určité kritérium – viz. následující odstavec) a další osoby, stanovuje-li povinnost zápisu zvláštní právní předpis (např. státní podniky nebo hospodářské komory).

Kritéria, při jejichž splnění má fyzická osoba, která je podnikatelem, povinnost zápisu do obchodního rejstříku, je výše výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty. Povinnost zápisu nastává, pokud tyto veličiny dosáhnou za dvě bezprostředně po sobě následující účetní období v průměru částku 120 milionů Kč.

6.2.2. Osoby dobrovolně zapisované do obchodního rejstříku

Okruh dobrovolně zapisovaných osob je užší oproti okruhu zapisovaných povinně. Dobrovolně se může do obchodního rejstříku zapsat fyzická osoba, která je podnikatelem a která nedosáhne kritéria popsaného v předchozí subkapitole, a dále zahraniční osoba podle § 21 odst. 5, pokud podniká.

6.3. Údaje zapisované do obchodního rejstříku

Do obchodního rejstříku se zapisují jednak údaje společné pro všechny zapisované osoby (tj. pro všechny zapsané fyzické osoby a všechny druhy zapsaných právnických osob), jednak se do něj zapisují údaje typické pouze pro všechny druhy právnických osob, a konečně se do obchodního rejstříku zapisují údaje společné pouze pro jednotlivé druhy právnických osob.

6.3.1. Údaje společné pro všechny zapisované osoby

Do této slupiny patří údaje obecné, povětšinou identifikačního charakteru, účelem zápisu víceméně společné pro všechny typy zapisovaných subjektů (nic na tom nemění ani často odlišné názvosloví u právnických a fyzických osob).

Takovými údaji jsou (§ 35 obchodního zákoníku):

Slovní identifikátor podnikatele, tzv. **firma**, což je název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Právě pod tímto názvem je podnikatel povinen činit právní úkony týkající se podnikatele.

Místo podnikání podnikatele, které zákon označuje u právnických osob jako **sídlo**, u fyzické osoby jako **místo podnikání** (není-li toto místo podnikání shodné s bydlištěm fyzické osoby).

Předmět podnikání podnikatele. Podkladem pro zápis tohoto údaje do obchodního rejstříku je průkaz živnostenského oprávnění (popř. průkaz jiného podnikatelského oprávnění).

Identifikátor podnikatele v číselné formě, kterým je tzv. **identifikační číslo**. Výhodou identifikačního čísla jako číselného identifikátoru podnikatele oproti firmě jako slovnímu identifikátoru je skutečnost, že zůstává podnikateli přiděleno ve stejné podobě i při změně firmy nebo dodatku k firmě označujícího typ právní formy podnikatele.

Jméno a bydliště **prokuristy**, jakož i způsob, jakým jedná. Prokurista je fyzická osoba, kterou zmocňuje podnikatel ke všem právním úkonům, ke kterým dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak uděluje zvláštní plná moc.

6.3.2. Údaje společné pouze pro všechny zapisované právnické osoby

Do této skupiny patří následující údaje:

Právní forma právnické osoby. Jednotlivými formami právnických osob podle obchodního zákoníku jsou veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstvo, státní podnik apod.

Jméno a bydliště nebo firma a sídlo osoby, která je **statutárním orgánem** právnické osoby nebo jeho členem, s uvedením způsobu, jak jménem právnické osoby jedná, a den vzniku a zániku její funkce. Je-li statutárním orgánem více osob, je v obchodním rejstříku uvedeno, jestli jsou tyto osoby oprávněny jednat za společnost samostatně nebo společně (v takovém případě je potom uvedeno, kolik osob je oprávněno jednat společně).

6.3.3. Údaje společné pouze pro jednotlivé druhy právnických osob

U **veřejné obchodní společnosti** se zapíše identifikační údaje jejich společníků (jméno a bydliště, popř. firma a sídlo).

Identifikační údaje společníků se zapíše také u **komanditní společnosti** s tím, že se uvede, který společník je komplementář a který komanditista, a u komanditisty se navíc uvede výše jeho vkladu a rozsah splacení tohoto vkladu.

U **společnosti s ručením omezeným** se kromě identifikačních údajů společníků zapíše výše celkového základního kapitálu společnosti, výše vkladu každého společníka a rozsah jeho splacení a výše podílu každého společníka. Dále se zapíše případné zástavní právo k obchodnímu podílu, identifikační údaje členů dozorčí rady spolu s uvedením dne vzniku a zániku jejich funkce.

U **akciové společnosti** se zapisuje mnoho údajů týkajících se vlastního kapitálu (např. jeho výše, rozsah jeho splacení) a **akcií** (např. jejich počet, druh, forma, podoba a jmenovitá hodnota).

Družstvo do obchodního rejstříku zapíše výši základního zapisovaného kapitálu a výši základního členského vkladu.

Pro **státní podniky** stanovuje zákon povinnost zápisu zakladatele, výše kmenového jmění, výše kmenového jmění, kterou je státní podnik povinen zachovávat, a určený majetek.

6.4. Deklaratorní a konstitutivní účinky zápisů

Dle charakteru účinku zápisu do obchodního rejstříku lze rozlišit dva druhy zápisů, konstitutivní zápisy a deklaratorní zápisy.

6.4.1. Konstitutivní zápisy

„Tzv. konstitutivní zápisy jsou zápisy, kterými se zakládá, mění nebo zaniká určitá právní skutečnost.“¹⁹ Jinými slovy, skutečnost, které se týká zápis do obchodního rejstříku, nastane právě až okamžikem zápisu do obchodního rejstříku. Nezáleží přitom, že „reálně“ již taková skutečnost nastala, právní účinky vůči třetím osobám nastanou až tehdy, bude-li tato skutečnost zapsána do obchodního rejstříku.

Tak např. podle § 106 odst. 2 obchodního zákoníku ručí společníci společnosti s ručením omezeným společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Z tohoto ustanovení vyplývá, že třebaže již všichni společníci zaplatili svou část vkladu, kterou se podílí na základním kapitálu společnosti, tak budou ručit společně a nerozdílně do takové výše souhrnu vkladů, která ještě není zapsána jako splacená v obchodním rejstříku.

Obchodní zákoník nepoužívá výslovně výraz „konstitutivní zápis“. Určení, zda je zápis konstitutivní, nebo nikoli, tak vyplývá z textu jednotlivých ustanovení, kdy jsou použity formulace typu, že určitá skutečnost je účinná nebo vzniká „zápisem do obchodního rejstříku“.

---

¹⁹ Štenglová, I. Obchodní rejstřík po novele. Praha: ASPI, a.s., 2005, s. 17

Tak např. konstitutivním zápisem dle obchodního zákoníku je zápis vedoucího odštěpného závodu veřejné obchodní společnosti, zápis zvýšení či snížení základního kapitálu u akciové společnosti nebo zápis výmazu družstva.

6.4.2. Deklaratorní zápisy

Deklaratorní zápisy mají (oproti konstitutivním zápisům) ohledně závislosti účinnosti určité skutečnosti na okamžik zápisu do obchodního rejstříku opačný charakter. Okamžik zápisu neurčuje okamžik, odkdy je zapisovaná skutečnost účinná, nýbrž pouze tuto skutečnost deklaruje. Určitá skutečnost tedy nastává bez ohledu na to, zda byla zapsána do obchodního rejstříku.

Ani v případě deklaratorních zápisů nepoužívá obchodní zákoník výraz „deklaratorní“ v ustanoveních upravujících tyto druhy zápisů, opět je potřeba vycházet ze smyslu jednotlivých ustanovení zákoníku. Deklaratorními zápisy tak budou všechny zápisy, které nejsou zápisy konstitutivními. Jinak řečeno, *„zápisy do obchodního rejstříku mají konstitutivní povahu, pokud to výslovně stanoví právní norma. V ostatních případech mají zápisy pouze deklaratorní povahu, což znamená, že účinky zapisovaných skutečností nastávají nezávisle na zápisu do obchodního rejstříku.“*²⁰

Příkladem deklaratorního zápisu do obchodního rejstříku může být např. zápis vstupu obchodní společnosti do likvidace, zápis či výmaz členů dozorčích rad nebo kontrolních komisí anebo zápis změny výše základních členských vkladů u družstva.

6.5. Sbírka listin

Součástí obchodního je sbírka listin, do které se zakládají zákonem stanovené listiny. Také pro sbírku listin, podobně jako pro obchodní rejstřík, platí princip formální publicity – do sbírky listin lze nahlížet nehledě na právní zájem osoby, která chce do sbírky listin nahlížet. Obdobně jako u

---

²⁰ Z rozsudku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn.29 Cdo 113/2000

obchodního rejstříku je nahlížení do sbírky listin bezplatné, zpoplatněné je pouze pořizování kopií listin uložených ve sbírce.

Co se týče fyzického umístění dokumentů ukládaných do sbírky, tak platí, že: *„Listiny, které se do sbírky ukládají, jsou uloženy u soudu samostatně, tedy odděleně od vlastního rejstříkového spisu. Evidovány jsou pod tímtéž číslem jako podnikatel, který listiny do sbírky založil, tedy pod číslem totožným s číslem oddílu a rejstříkové vložky.“*²¹

6.5.1. Listiny zakládáné do sbírky listin

Výčet listin, které se ukládají do sbírky listin, stanovuje § 38i odst. 1 a §38j odst. 1 obchodního zákoníku. Tento výčet je pouze výčtem demonstrativním, což znamená, že zákon neuvádí vyčerpávajícím způsobem všechny listiny, které má podnikatel za povinnost zakládat do sbírky listin, nýbrž uvádí pouze příkladný výčet.

Tak např. se do sbírky ukládají **zakladatelské dokumenty** (např. společenská smlouva nebo zakladatelská listina, stanovy společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti či družstva) a dokumenty související se zrušením právnické osoby.

Dále se do sbírky listin ukládají listiny, které dokládají důvod jmenování, odvolání nebo jiné ukončení funkce určitých osob v rámci podnikatelského subjektu (např. statutární orgán, likvidátor či insolventní správce).

Další skupinou listin zakládáných do sbírky listin jsou **dokumenty účetního charakteru**, které souvisejí především s ekonomickou stránkou podnikatele (např. výroční zprávy včetně účetní závěrky, návrh na rozdělení zisku nebo vypořádání ztráty, zpráva auditora o ověření účetní závěrky nebo zpráva mezi tzv. propojenými osobami).

Příkladem často zakládáných listin jsou podpisové vzory osob oprávněných jednat jménem právnické osoby.

---

²¹ Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 37

Podnikatelé sice mají zákonnou povinnost zakládat výše uvedené listiny (a také listiny další, výše je podán pouze příkladný výčet) a právní řád má nástroje, jak si tuto povinnost vynutit, nicméně skutečností je, že mnoho podnikatelů tuto povinnost neplní a stanovené listiny do sbírky nezakládá.

Tak např. podnikatelé mají povinnost uložit výroční zprávu do konce roku následujícího po tom roce, kterého se výroční zpráva týká (§ 21a odst. 2 zákona o účetnictví). Např. výroční zprávu za rok 2007 měli podnikatelé povinnost založit do sbírky listin nejpozději 31. 12. 2008, avšak k 28. 2. 2009 založilo účetní závěrku roku 2007 do sbírky listin pouze 55 % akciových společností a pouze 35 % společností s ručením omezeným (zdrojem této informace je informační systém Firemní lustrátor společnosti Creditinfo).

Soud je přitom podle §200de občanského soudního řádu oprávněn udělit podnikateli pokutu až do výše 20 tis. Kč, jestliže neuložil do sbírky listin zákonem předepsané dokumenty. Ještě mocnějším nástrojem zajisté bude ustanovení § 125 trestního zákoníku, v kterém je popsán trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.

6.5.2. Forma vedení sbírky listin

Všeobecný rozvoj používání elektrotechnických zařízení ve všech sférách lidské činnosti se projevil také ve formě vedení sbírky listin a formě listin do sbírky zakládaných.

Přijetím vyhlášky č. 562/2006 Sb. (vyhlášky o digitalizaci obchodního rejstříku) s účinností od 1. 1. 2007 platí, že listiny, které se zakládají do sbírky listin, jimiž se nedokládají skutečnosti uvedené v návrhu na zápis nebo změnu anebo výmaz zápisu v obchodním rejstříku, se podávají pouze v elektronické podobě ve formátu Portable Document Format (soubory s příponou pdf). Rejstříkový soud přijímá tyto druhy listin buď prostřednictvím elektronické pošty, anebo prostřednictvím doručení listiny uložené na datovém nosiči Compact Disc Recordable (CD-R). Datové nosiče rejstříkový soud odesílateli nevrací a po uplynutí 6 měsíců ode dne doručení je skartuje.

Naskenované listiny (většinou se listiny uvedené v předchozím odstavci pořizují neskenováním dokumentů v listinné podobě) mívají automaticky často formát jiný než pdf (např. jpg nebo gif). Je otázkou, jestli by

neměl být povolen i jiný formát souboru než pdf formát a jestli stanovení jediného povoleného formátu není nežádoucím formalismem. Dle mého názoru by měly být povoleny i ostatní všeobecně rozšířené formáty (jpg a gif). Postup soudů v současné době je totiž takový, „že jsou-li listiny zakládáné do sbírky samostatně, nikoli s návrhem na změnu zápisu, předloženy v jiné než elektronické podobě, nebo sice v elektronické podobě, ale v jiném než vyhláškou předepsaném formátu pdf, soudy je vrací s příslušným poučením o tom, v jaké podobě a v jakém formátu mají být do sbírky založeny.“²²

Co se týče jazykového znění listin zakládaných do obchodního rejstříku, platí pravidla uvedená v následujícím odstavci.

Listiny vyhotovené v **českém jazyce** se do sbírky předkládají pochopitelně v českém znění. Listiny vyhotovené v **cizím jazyce** se předkládají v originálním znění a současně v překladu do českého jazyka, ledaže rejstříkový soud sdělí navrhovateli, že tento překlad nevyžaduje. Překlad z cizího jazyka musí být úředně ověřen pouze tehdy, jde-li o cizí jazyk, který není úředním jazykem nebo některým z úředních jazyků členského státu Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor (§ 38k obchodního zákoníku).

---

²² Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s. 39

7. FRANCOUZSKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

Ve Francii mají obchodníci (ti, „*kdo provozují obchody jako své obvyklé povolání*“²³), podobně jako v České republice podnikatelé, povinnost zapisovat se do veřejného registru, který obsahuje určité údaje o podnikatelích. Podle francouzské úpravy jde o tzv. obchodní a společenský rejstřík - Registre du commerce et des sociétés (dále jen „rejstřík“).

7.1. Právní prameny úpravy obchodního rejstříku

Úprava obchodního a společenského rejstříku je obsažena v **dekretu č. 84-406 o obchodním a společenském rejstříku** (dále jen „dekret“). Tento dekret stanovuje, které osoby se zapisují do obchodního rejstříku, jaké zápisy o takových osobách rejstřík obsahuje, způsob ukládání listin a písemností ohledně zapisovaných osob, opravné prostředky proti rozhodnutím. Dekret tedy obsahuje jak hmotněprávní úpravu rejstříku, tak procesněprávní úpravu. V českém právním řádu je obchodní rejstřík upraven hmotněprávně především v obchodním zákoníku a procesněprávně v občanském soudním řádu. Dle mého názoru by bylo v české právní úpravě vhodné vytvořit jediný zákon o obchodním rejstříku, který by současně obsahoval jak hmotněprávní úpravu obchodního rejstříku, tak úpravu řízení rejstříkového řízení, jestliže by se lišilo od obecné úpravy občanského procesního práva v občanském soudním řádu. Sjednocením obou úprav by přispělo k systematičnosti a přehlednosti právní úpravy obchodního rejstříku, což si tak důležitý institut, jako je obchodní rejstřík, určitě zaslouží.

---

²³ Robert Pelikán: Francouzská úprava obchodního rejstříku a osob, které jej vedou – registrátorů, část I. Obchodní a společenský rejstřík

7.2. Pojem obchodního rejstříku

Rejstřík je stejně jako dle české úpravy veřejný seznamem. „Zapsaný se nemůže dovolávat skutečností nezapsaných v rejstříku ani údajů v rejstříku zapsaných chybně. Třetí osoby a veřejné úřady se mohou dovolávat jak skutečností v rejstříku správně zapsaných, tak skutečností v rejstříku nezapsaných, tak ale i údajů v rejstříku zapsaných chybně, pokud nevěděly o tom, že se jedná o chybné údaje.“²⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že princip formální i materiální publicity je upraven velmi podobně, jako je tomu u nás. Rejstřík je přístupný každému, každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj výpisy – princip formální publicity rejstříku. Vůči osobě, která jedná v důvěře ve stav zapsaný v rejstříku, je považován zapsaný údaj za skutečný platný právní stav – materiální princip materiální publicity rejstříku.

7.3. Osoby zapisované do rejstříku

Do rejstříku se dle článku 1 dekretu zapisují fyzické osoby mající status obchodníka, společnosti a hospodářská zájmová sdružení mající sídlo na francouzském území, obchodní společnosti se sídlem mimo francouzské území, avšak s pobočkou na francouzském území, francouzské veřejné organizace průmyslového nebo obchodního charakteru, obchodní zastoupení nebo obchodní pobočky států, zahraničních obcí nebo veřejných organizací, usídlené ve francouzském departmentu organizace a jiné právnické osoby, jejichž zápis je stanoven zákonem nebo nařízením.

Výčet osob zapisovaných do rejstříku se příliš neliší od osob zapisovaných do obchodního rejstříku podle české úpravy. Obsahuje fyzické osoby – podnikatele, obchodní společnosti se sídlem na francouzském území i mimo něj, popř. jiné právnické osoby. Rozdílně mezi oběma úpravami je ovšem v tom, že do rejstříku se zapisují **všechny fyzické osoby**

---

²⁴ Robert Pelikán: Francouzská úprava obchodního rejstříku a osob, které jej vedou – registrátorů, část I. Obchodní a společenský rejstřík

– **podnikatelé** (fyzické osoby mající status obchodníka), kdežto dle české právní úpravy se zapisují pouze fyzické osoby – podnikatelé, kteří přesáhnou **zákonem stanovené kritérium** (podrobněji kapitola 6.2.1.). Přiklonil bych se k zavedení povinnosti zápisu pro všechny fyzické osoby – podnikatele v českém právním řádu. Proč by neměla veřejnost znát zapisované údaje např. o podnikateli – fyzické osobě, který má za poslední dvě účetní období výnosy v průměru 119 mil. Kč?

7.4. Subjekty vedoucí rejstřík

Subjekty, které vedou rejstřík a zajišťují jeho administrativu podle francouzské úpravy, jsou zásadně odlišné od subjektů vedoucí obchodní rejstřík v České republice.

Rejstřík ve Francii vedou tzv. registrátoři. *„Francouzští registrátoři mají neobvyklé a obtížně zařaditelné postavení na pomezí subjektů soukromého a veřejného práva. Jsou nezávislými soukromými podnikateli, vykonávají činnost na vlastní účet, zároveň však mají pravomoci veřejných orgánů a podléhají doзору inspekce ministerstva spravedlnosti.“*²⁵

7.4.1. Nutné předpoklady osoby registrátora

Předpoklady, které musí splňovat, zájemce o funkci registrátora, jsou stanoveny dekretem č. 87-601 a lze je dělit na osobní a odborné.

Mezi **osobní podmínky** pro přístup ke funkci registrátora patří francouzské občanství, splněná branná povinnost a občanská bezúhonnost.

Mezi **odborné podmínky** pro přístup ke funkci patří ukončené právnické vzdělání, odborná praxe v délce alespoň jednoho roku a úspěšné složení zkoušky způsobilosti.

Z výše uvedeného je patrné, že předpoklady pro výkon funkce registrátora jsou obdobné předpokladům, které musí splňovat soudci, popř. justiční čekatelé. Mezi požadavky kladenými českou právní úpravou ovšem nepatří splnění branné povinnosti, což pokládám za vhodnější úpravu.

---

²⁵ Robert Pelikán: Francouzská úprava obchodního rejstříku a osob, které jej vedou – registrátorů, část II. Postavení registrátorů

Tuto zkouška je organizována tzv. Národní radou registrátorů a je složena teoretické a praktické části. Zájemce o funkci registrátora má možnost vykonat nanejvýš tři pokusy na složení zkoušky. Jestliže tedy zájemce splňuje všechny osobní předpoklady a vyhověl odborným podmínkám, bude po složení slibu jmenován registrátorem s příslušností u toho kterého obchodního soudu. Každý obchodní soud, jejichž počet je ve Francii přibližně 200, musí mít minimálně jednoho registrátora. Situace, kdy jedna a tatáž osoba vykonává funkci registrátora u více než jednoho obchodního soudu, je přípustná (děje se tak zejména v případech, kdy v obvodě určitého obchodního soudu je registrátor zatížen relativně nižším objemem činnosti). V případech, kdy registrátor daného soudu odchází z funkce svého úřadu, uplatní se pravidla tzv. prezentačního práva. Tato pravidla spočívají v tom, že odstupující registrátor je oprávněn navrhnout do své funkce osobu, která splňuje všechny nutné předpoklady funkce registrátora. V praxi se postupuje většinou tím způsobem, že odstupující registrátor si vybere takového nástupce, který mu předloží nejvýhodnější finanční nabídku na koupi práva návrhu do funkce registrátora. Výše popsaný způsob odkupu práva být navržen na registrátora je ve Francii zcela legální a běžně se tak v praxi děje. „ *V případě, že je vytvořen nový obchodní soud a tudíž také nové registrátorské místo, je výběr kandidáta pouze na ministru spravedlnosti a přístup k povolání je bezplatný. Nový registrátor ovšem musí okolním registrátorům zaplatit odškodné za zmenšení klientely. Zrovna tak v případě zrušení obchodního soudu (a tedy i registrátorského místa) dostane takto postižený registrátor od okolních registrátorů odškodné, které odpovídá zvýšení jejich klientely.*“²⁶

Podle české právní úpravy vedou obchodní rejstřík rejstříkové soudy (krajské soudy a Městský soud v Praze). Soudy jsou nezávislé subjekty, které vykonávají soudní moc v České republice. Osobami, které mají na starosti rejstříkové řízení, jsou soudci, justiční čekatelé, vyšší soudní úředníci a soudní tajemníci. Je otázkou, jestli by bylo vhodné do českého modelu

---

²⁶ Robert Pelikán: Francouzská úprava obchodního rejstříku a osob, které jej vedou – registrátorů, část II. Postavení registrátorů

úpravy obchodního rejstříku zavést soukromý prvek ohledně osob, které vedou obchodní rejstřík.

Jako **výhody** tohoto modelu považuji **rychlost** rejstříkového řízení, tedy oproti současnému stavu kratší časové úseky mezi podaným návrhem na zápis a uskutečněným zápisem, popř. kratší lhůty při vydávání rozhodnutí v rejstříkovém řízení obecně. Naše republika má ostatně sama dobrou zkušenost a může kvalifikovaně posoudit efektivitu fungování procesů, které řídí státní instituce, oproti fungování stejných procesů, které má na starosti soukromý subjekt. V současnosti jsou české soudy přetíženy, soudní řízení trvají nezdědky mnoho měsíců či let. Soudy se nevěnují dostatečně kontrole povinností, které mají plnit zapisované osoby ve vztahu k obchodnímu rejstříku (zejména povinnosti zapisovat údaje a jejich změny v předepsaných lhůtách, povinnost ukládat stanovené listiny do sbírky listin apod.). V případě, že by byly soukromé subjekty finančně zainteresovány také na **kontrolních mechanismech** ohledně obchodního rejstříku, zvýšila by se efektivita také těchto procesů. V neposlední řadě by došlo ke snížení potřeby, popř. ke **snížení potřeby nárůstu soudních osob** u soudů, čímž by došlo také k **finanční úspoře** státních výdajů na platy soudních osob coby státních zaměstnanců.

Jako **nevýhody** takového modelu bych především konstatoval nárůst prvotních finančních nákladů, který by si tato systémová změna určitě vyžádala. Dále bych viděl nebezpečí v možnosti korupčního jednání soukromých subjektů vedoucích obchodní rejstřík, právě z důvodu hmotné zainteresovanosti na rejstříkovém řízení.

8. ZÁVĚR

Obchodní rejstřík představuje důležitý informační nástroj, který má nezastupitelné místo v ekonomickém a právním systému České republiky. Právní úprava obchodního rejstříku prošla v průběhu času vývojem, kdy první počátky úpravy obchodního rejstříku můžeme vysledovat již počátkem 18. století, poslední významnější změna úpravy rejstříku nastala v roce 2005.

Obchodní rejstřík plní vícero funkcí, z nichž nejvýznamnější je funkce informativní. Tuto funkci plní obchodní rejstřík mj. tím, že je veřejně přístupný a že obsahuje zákonem stanovené údaje o podnikatelích. Dalšími významnými funkcemi rejstříku jsou funkce zajištění právní jistoty a funkce korektivní.

Do obchodního rejstříku mají povinnost být zapsány především podnikatelé, tedy obchodní společnosti, družstva, zahraniční podnikající osoby a fyzické podnikající osoby. Fyzické osoby – podnikatelé však mají povinnost být zapsány do obchodního rejstříku pouze tehdy, jestliže hodnota výnosů (popř. příjmů) této osoby přesáhne zákonem stanovenou hranici, v opačném případě záleží na rozhodnutí fyzické osoby – podnikatele, zdali se do obchodního rejstříku zapíše.

Tyto osoby mají povinnost do obchodního rejstříku zapisovat stanovené údaje, jakými jsou např. obchodní jméno, předmět podnikání, právní forma podnikatele, identifikační číslo nebo osoby, které jsou statutárním orgánem podnikatele. Zápisy v obchodním rejstříku můžeme členit na zápisy deklaratorní a zápisy konstitutivní. Zápisy deklaratorní se vyznačují tím, že účinnost zapsané skutečnosti nezačíná až dnem zápisu, ale již dříve. Konstitutivní zápisy jsou takové, jejichž účinnost začíná působit až dnem zápisu v obchodním rejstříku.

Existují určité principy (zásady), na kterých je obchodní rejstřík, resp. vztah obchodního rejstříku vůči jeho okolí, postaven. Rozlišujeme tzv. princip formální publicity obchodního rejstříku a tzv. princip materiální publicity obchodního rejstříku, u něhož ještě dále rozlišujeme jeho pozitivní a negativní aspekt. Princip formální publicity znamená, že obchodní rejstřík je

volně přístupný každé osobě. Každý si může pořizovat kopie a výpisy z obchodního rejstříku, aniž by musel prokazovat právní zájem. Pozitivní aspekt materiální publicity obchodního rejstříku znamená, že skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou vůči každému účinné dnem jejich zveřejnění. Negativní aspekt materiální publicity obchodního rejstříku znamená, že každá osoba, která jedná v důvěře ve skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku, je zákonem chráněna, třebaže zápisy v obchodním rejstříku neodpovídají skutečnému stavu.

Součástí obchodního rejstříku je také sbírka listin. Do sbírky listin se ukládají stanovené listiny a písemnosti, jakými jsou např. zakladatelské dokumenty nebo účetní závěrky podnikatele. Také pro sbírku listin platí, že je veřejně přístupná.

Hlavní úlohu v rejstříkovém řízení hrají krajské soudy (popř. Městský soud v Praze), které jsou věcně příslušnými pro řízení ve věcech obchodního rejstříku v prvním stupni. Na rejstříkovém řízení se podílí nejenom soudci, ale také významnou měrou justiční čekatelé, soudní tajemníci a vyšší soudní úředníci. Návrhy na zápis do obchodního rejstříku podávají zejména osoby zapsané v obchodním rejstříku, ale za určitých okolností jej mohou podat také osoby jiné. Osoba zapsaná v obchodním registru má povinnost podat návrh na zápis skutečnosti, který se dané osoby týká, nejpozději ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy jí tato povinnost dle zákona vznikla. Jestliže návrh v této lhůtě nepodá, je tak oprávněna učinit ta osoba, který osvědčí na zapisované skutečnosti právní zájem. I proti rozhodnutím v rejstříkovém řízení lze podávat opravné prostředky. Řádným opravným prostředkem je odvolání, mimořádným opravným prostředkem jsou dovolání, žaloba na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost.

S ohromným nástupem elektronizace všech ve všech oborech lidské činnosti došlo také ke změnám formy vedení obchodního rejstříku a způsobu podávání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Obchodník rejstřík je veden již jenom výhradně v podobě elektronické, návrhy na zápis lze podávat jak v klasické papírové podobě, tak v podobě elektronické.

Nejvýraznější problémy, které se týkají obchodního rejstříku, vidím v nedostatečné kontrole povinností, které mají podnikatelé ohledně zápisu

údajů do rejstříku a ukládání dokumentů do sbírky listin. Tento problém, který je způsoben zejména nedostatečným počtem soudních osob, by se dal vyřešit přesunutím kontroly na subjekty jiné, nejlépe soukromé, nezávislé na soudech. Inspirací by mohla být úprava tzv. registrátorů dle francouzské právní úpravy, třebaže ti mají okruh působnosti mnohem širší.

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BIBLIOGRAFIE

1. Hudcová L., Diplomová práce: Kritická analýza právní úpravy soudního řízení ve věcech obchodního rejstříku a možnosti dalšího vývoje, Masarykova univerzita, Právnická fakulta
2. Holešovský, J. Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 475
3. KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander; DAVID, Ondřej. Občanské právo procesní. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. s. 48. ISBN 978-80-7380-098-7
4. Vacková, M., Reichlová, N., Broučková, L. Obchodní rejstřík. Praha: ASPI, a.s., 2008, s.52
5. Štenglová, I. Obchodní rejstřík po novele. Praha: ASPI, a.s., 2005, s. 170
6. Koblíha, I., Kalfus, J., Krofta, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Pokorná, J., Svobodová, Y. Obchodní zákoník, úplný text zákona s komentářem. Praha: Linde a.s. 2006, s. 60

ČASOPISECKÉ ČLÁNKY

1. Pospíšilová Alena: K vývoji právní úpravy obchodního rejstříku. Aplikované právo, 1/2006

SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7 .2. 2001, sp. zn. 29Cdo 113/2000

INTERNETOVÉ PORTÁLY

1. <http://www.srovnovacipravo.cz/>
2. <http://www.justice.cz>
3. <http://www.michalcerny.eu/>

DALŠÍ ZDROJE

1. Informační systém ZákonyČR onLine
2. Informační systém Firemní lustrátor společnosti Creditinfo

10. SUMMARY

In this diploma thesis I have focused on the topic of the Commercial Register and other topics related to the Commercial Register.

The Commercial Register is possible to describe as a public register in which certain data about certain persons is recorded in the accordance with the Czech law. The Commercial Register is regulated mainly in the Commercial Code and in the Civil Procedure Code.

The main function of the Commercial register is to provide some basic facts about every person (entrepreneur) recorded into the Commercial Register. Another important function is to protect every third person acting in good faith regarding the facts entered in the Commercial Register.

Every person can inspect the register and ask for a printout for every recorded person. This principle written above is so-called principle of formal publicity of the Commercial Register. All the records in the Commercial Register are legally effective on everyone from the day of their performance by the Register Court (so-called positive aspect of the principle of material publicity). In the case a third person acts in confidence of the entry in the Commercial Register, a recorded person can not rely on the fact that the entry does not corresponds with the real fact (so-called negative aspect of the principle of material publicity). In other words, the negative aspect of the principle of material publicity means that confidence of a third person is protected.

Under the Commercial Code certain persons have a duty to be entered into the Commercial Register: companies, cooperatives, entrepreneurs as natural persons or foreign business entities. These persons have a legal obligation to enter certain data into the Commercial Register. This data can vary depending on the legal form of the person recorded into the Commercial register but there are some data common for all the persons such as trade name, registered office, identification number, legal form or scope of business.

It is possible to distinguish two kinds of entries into the Commercial Register. The first one is so-called constitutive entry and the second one is so-called declaratory entry. Every origin or change entered by a constitutive entry is valid since the entry is made (for example incorporation of the company). In the case of a declaratory entry, validity of the data entered into the register does not depend on the time when the entry was made (for example a change of the seat of the company).

An integral part of the Commercial Register is the Collection of Documents. Into the Collections of Documents, documents such as founding documents, annual reports or specimen signature of persons participating in statutory body are recorded. The Collections of documents is open to public similarly as in the case of the Commercial Register.

The impact of a mass development of electronic facilities in every sphere of social life has also influence on the Commercial register and the Collection of Documents. The Commercial register is kept in electronic form and is freely accessible at the website <http://www.justice.cz>. The Collection of Documents is also kept in electronic form at <http://www.justice.cz> but not all the documents were digitalized till now because of high data volume of recorded documents.

The main role in the register proceedings play so called Register Courts. Register Courts are regional courts and the Municipal Court in Prague. In accordance with the Commercial Code there are two groups of persons which can make an entry into the Commercial Register. The first one consists of persons recorded in the Register; these persons have an obligation to submit a proposal concerning the entry to the Register Court within 15 days period from the day this obligation came into existence. If this period expires and no proposal is submitted to the court than every third person who attests a legal interest will be entitled to submit a proposal to the court. If the recorded person does not agree with the decision made by the Register Court it is possible to lodge an appeal with the court.

In my opinion the main task regarding the Commercial Register and the topics connected with the Commercial Register is an insufficient check of obligations that are set up for entities entered into the Commercial Register.

For instance, a person recorded in the Commercial Register has an obligation to record the annual report into the Collection of Documents by December 31 of the year following the year the annual report is connected with. Actual situation is that approximately one half of these persons do not fulfil the obligation. A possible solution I see in an implementation of new control mechanism based on the activity of private subjects separated from the register courts.

11. KLÍČOVÁ SLOVA/KEY WORDS

Diplomová práce „Právní úprava obchodního rejstříku“: obchodní rejstřík, sbírka listin, rejstříkové soudy

Diploma thesis „The Legal Regulation of the Commercial Register“: the Commercial Register, the Collection of Documents, the Register Courts